

KUNCZE LEO

A pápai bencés algimnázium könyvtárai¹

APÁPAI PÁLOS, MAJD BENCÉS GIMNÁZIUM a város és vonzáskörzete főként katolikus lakosságának középfokú oktatását biztosította 1948-ban bekövetkezett államosításáig.

A pálos rendet 1638-ban hívta a városba gróf Csáky László zálogbirtokos, aki kolostort, templomot és gimnáziumot építtetett számukra.² A rend 1786. február 7-én történt felszámolása³ után a gimnázium nem szűnt meg: benne expálosok és világi tanárok tanítottak. 1786. november 25-én hasonló sorsra jutott a bencés rend is, amelyet azonban I. Ferenc 1802. április 25-én kiadott rendeletével visszaállított. Ezt követően a pannonthalmi főapátság Esztergomban, Győrben, Kőszegen, Pápán, Pozsonyban tartott fenn gimnáziumokat.⁴ Pápán a bencés rend 1806-ban vette át a pápai gimnáziumot, melyet 1948-ig működtetett.⁵

A bencések a tanításhoz kezdettől használtak könyveket, az iskolai tanári és diákkönyvtár azonban csak a XIX. század második felében különült el egymástól. Pápán Kuncze Leo gimnáziumi professzornak köszönhető a korszerűen rendezett és nyilvántartott könyvtárak kialakítása.

Kuncze Ferdinánd (rendi nevén Leo) 1840. május 15-én született Pozsonyban. 1858-ban lépett a bencés rendbe; Győrben érettségizett, a teológiát Pannonthalmán végezte. 1863-ban felešküdött, 1865. augusztus 2-án miséspappá szentelték. 1865–1869 között a pápai, 1869–1870-ben a komáromi gimnáziumban tanított. Pápán többek közt szépírást és francia nyelvet tanított.⁶ 1870-ben

¹ Az írás eredeti címe: *A pápai sz. b. r. [szent Benedek rendi] algymnasium könyvtárai*. A szerkesztő eredeti lábjegyzete: „K. L. ur a pannonthalmi bencések összes székháza könyvtárainak történetét írja, melyből e közleményt szíves volt lapunk számára megküldeni. Szerk.” Az írás lelőhelye: Pápai Lapok IV (1877) 17. sz. (április 29.) 65–66.

² Az 1638. június 21-én a pápai várban kelt telepítőlevelet közli: BAKONYVÁRI 1896. 47–48.

³ KARÁCSONYI 1985. 302., a feloszlató rendeletet Pápán 1786. március 20-án hajtották végre. Vö. BAKONYVÁRI 1896. 65.

⁴ BENDA 1983. II. 592., 620., KARÁCSONYI 1985. 302., 305.

⁵ Borsó Gellért bencés igazgató 1806. október 25-én vette át a gimnáziumot Molnár Elek expálos igazgató-helyettétől. Vö. BAKONYVÁRI 1896. 81., 1998. 98.

⁶ BAKONYVÁRI 1998. 136.

tanári oklevelet szerzett természettudományból, német és magyar nyelvből. 1870–1878 között Pannonhalmán, 1878–1885 között Tihanyban volt könyvtáros; mindkét helyen rendezte a könyvtárat. 1876–1882 között a legszentebb szív asszonyáról elnevezett imaegylet magyar osztályának igazgatója volt. 1885-ben Pannonhalmára tért vissza, ahol 1886. január 24-én meghalt.

Szinnyei József bibliográfus 13 önálló munkáját és számos magyar és német nyelvű tanügyi, természettudományi, numizmatikai, művelődéstörténeti (közte több könyvtártörténeti és egy könyvtárelméleti) művét sorolja fel. Több írása tanúsítja, hogy komolyan érdeklődött a gyorsírás iránt is.⁷ Azon nagy tervét, hogy a pannonhalmi főapátsághoz tartozó minden bencés rendház és gimnázium könyvtárának történetét megírja, nem tudta megvalósítani. Csupán a pápai gimnáziumi könyvtárakról és a pannonhalmi rendi könyvtárról jelentek meg írásai.⁸

Kuncze Leo 1865-ban rendezte a pápai gimnázium könyvtárait, amelyekről a következő évben 496 oldalas, kéziratban maradt katalógust készített.⁹ Sajnos, a gimnáziumi könyvtárról – a magyarországi középiskolák többségéhez hasonlóan – sem ekkor, sem később nem jelent meg nyomtatott katalógus.¹⁰ Ez főként azért sajnálatos, mert az államosítás után a rendi könyvtárak Pápán is szétszóródtak.

A könyvtáros a gondosan rendezett könyvtárakat a gimnáziumi értesítőben és a helyi sajtóban is ismertette. Jelen közleményt, amelyben a pápai bencés gimnáziumi könyvtárainak 1806–1877 közötti vázlatos történetét foglalja össze, a nagyközönségnek szánta. Az értékes könyvtártörténeti írást az egyéni helyesírási sajátosságok megtartásával a mai helyesírás szerint, a kiegészítések jelzésével [...], lábjegyzetek kíséretében adjuk közre. (– H. J.)

⁷ SZINNYEI 1900. VII. 478–482.

⁸ A vallás- és közoktatásügyi minisztérium felkérésére, a pannonhalmi főapát megbízása alapján készített összefoglaló jelentést, amely szórványos pápai adatokat is tartalmaz. KUNCZ 1878.

⁹ *Catalogus bibliothecae residentiae o. s. B. Papensis. a.) Index locorum, b.) auctorum, c.) rerum.* 1866. Vö. SZINNYEI VII. 1900. 481., BAKONYVÁRI 1998. 221.

¹⁰ 1912-ben a magyarországi középiskolák mintegy egyharmada, 93 rendelkezett nyomtatott könyvtári katalógussal. CSAPODI–TÓTH–VÉRTESY 1987. Vö. 257.

A)
A SZÉKHÁZI KÖNYVTÁR TÖRTÉNETE S ÁLLAPOTA

Múlt században a pápai nagygymnasium a pálos rend vezetése alatt állott.¹¹ Hogy ez intézet könyvtárral bírt, azt közcél alapján is feltennünk kell; de bizonyítja azt azonfelül nem egy becses munka, mely a mostani bencésekre átszármazott.

A visszaállítási kir[ályi] okmány¹² értelmében 1802-ben a pálosok székháza templommal együtt a pannonh[almi] Benedek-rendnek jutott, mely az ifjúság oktatását négyosztályú algymnasiumban öt tagja által 1806-ban meg is kezdte. Ez időtől fogva a bencések céljuk biztosabb elérése végett a kézi könyvtár célszerű szaporításához fogtak. Bizonyos, hogy 1818-ig a százat jóval meghaladó értékes munkával segélyeztetett a pannonhalmi főmonostor által. Hozzájárult időről időre a gymnasiumi igazgatók, mint a könyvtár rendes elnökeinek buzgó pártolása, mely által minden évben felmerülő szellemi szükséglet kielégített. De nemcsak az igazgatók (Borsó Gellért¹³ 1807 – Predmerszky Dömötör¹⁴ 1813 – Nagy Boldizsár¹⁵ 1817 – Tóth Athanáz¹⁶ 1821 – Farkas Vince¹⁷ 1822 – Pajor Simon¹⁸ 1824 – Polgár Ince¹⁹ 1825 – Krátky Donát²⁰ 1828 – Horváth Timót²¹ 1829 – Jankó Felix²² 1833 – Petykó Jenő²³ 1837 – Höcker Ábel²⁴ 1842 – Weber Dénes²⁵ 1851 – Fuchs Tamás²⁶ 1857 – Bánovits

¹¹ A pálos rendet 1638-ban telepítették le Pápán.

¹² Az 1786-ban megszüntetett bencés rendet a király 1802-ben állította vissza.

¹³ BORSÓ GELLÉRT 1806–1812 között volt a gimnázium igazgatója. BAKONYVÁRI 1998. 137.

¹⁴ PREDMERSZKY DÖMÖTÖR 1812–1816 között igazgatta az intézményt. BAKONYVÁRI 1998. 137.

¹⁵ NAGY BOLDIZSÁR 1816–1820 között volt gimnáziumi igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

¹⁶ TÓTH ATHANÁZ 1820/21. tanévben volt igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

¹⁷ FARKAS VINCE 1821–1823 közt volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

¹⁸ PAJOR SIMON az 1823/24. tanévben volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

¹⁹ POLGÁR INCE 1824–1827 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²⁰ KRÁTKY (KRATKI) DONÁT az 1827/28. tanévben volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²¹ HORVÁTH TIMÓT 1828–1832 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²² JANKÓ FÉLIX 1832–1836 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²³ PETYKÓ JENŐ 1836–1841 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²⁴ HÖCKER (HÖKKER) ÁBEL 1841–1848 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²⁵ WEBER (VÉBER) DÉNES 1848–1855 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²⁶ FUCHS (FÜSSY) TAMÁS 1855–1864 között volt gimnázium-igazgató. Méry Etelle és Vaszary Kolossal együtt 1858-ban ő indította az *Ifjúsági Plutarch* c. katolikus életrajzgyűjteményt, amelynek hat kötete jelent meg. 1861–1864 között szerkesztésében jelent meg a *Szünórák* c. diáklap. BAKONYVÁRI 1998. 137., 220.

S[z]ulpic²⁷ 1865 – Vincze Viktorin²⁸ 1869 – Ocsovszky Kázmér²⁹ 1875 óta) ügy-szeretete, hanem az egyes tanárok szakképzett külön iránya is tetemes befolyást gyakorolt folytonosan a könyvtárra. Az előbbieket jobban [a] mennyiség, az utóbbiak leginkább [a] minőség tekintetében. Mert szabály szerint az életben kimúlt tanárok szak- és magánkönyvtára a székházi könyvtárba kebelezetetik be. Ily bekebelezések történtek: 1851-ben Spilák Regináld³⁰ kiváló magánkönyvtára által; továbbá 1854-ben Czina Gusztáv³¹; 1865-ben Nagy Norbert³²; 1868-ban Bánovics S[z]ulpic, 1872-ben Alsóky Gellért³³ s 1875-ben Vincze Viktorin könyvhagyatékából, melynek csak igen csekély része jut a pannonhalmi könyvtárba. Így pl. Alsóky Gellért 484 kötetből álló gyűjteményéből csak 41 kötet kívántatott vissza a főmonostorba.

Mindez eléggé bizonyítja, mennyire fekszik szívében a bencés szerzetnek, hogy az egyes székházak könyvtárai jó karban tartassanak s időről időre a korszerű munkákkal szaporíttassanak. Így történt, hogy a pápai könyvtár néhány évtized lefolyása alatt négyezer kötetre felszaporodott.

E könyvkészlet előlegesen főbb csoportok szerint állítatott egybe, de alapos rendszerbe csak 1865-ben tétetett át. A gyűjtés korszakát tehát a rendezés korszaka váltotta fel. Az akkori könyvtárnak tizenegy havon keresztül szabad idejét áldozva fel e célra, a rendezettség biztosítására 66 íven három rendbeli jegyzéket írt, melyeknek elseje mint index locorum³⁴ minden munkának bizonyos helyet jelölt ki. A második index actorum³⁵ jegyzéke a szerzők neveinek betűrendes sorozatában adja vissza a munkákat, a harmadik pedig mint

²⁷ BÁNOVITS SZULPIC 1864–1868 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²⁸ VINCZE VIKTORIN 1868–1875 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

²⁹ OCSOVSKY KÁZMÉR 1875–1893 között volt gimnázium-igazgató. BAKONYVÁRI 1998. 137.

³⁰ SPILÁK REGINÁLD MIHÁLY (1788–1851) bencés szerzetes-tanár, a Zala vármegyei Lenti szülötte. Felszentelése után a rend gimnáziumaiban tanított, majd a rendi plébániákon lelkészkedett. 1821-től Pannonhalmán segéd-jószágkormányzó, 1842-től jószágkormányzó, majd bakonybéli házgondnok. 1848-tól rendi lelkész Pápán. Itt hunyt el 1851. június 9-én. BERKÓ-LEGÁNYI 1987. 35.

³¹ CZINA GUSZTÁV ENDRE (1821–1854) bajai születésű rendtag, 1846–1854 között gimnáziumi tanár Pápán. Itt hunyt el 1854. november 23-án. BERKÓ-LEGÁNYI 1987. 78.

³² NAGY NORBERT ISTVÁN (1838–1865) pápai születésű rendtag, 1861–1865 között Pápán tanár, itt hunyt el 1865. február 17-én. BERKÓ-LEGÁNYI 1987. 94.

³³ ALSÓKY GELLÉRT (1810–1872) szombathelyi születésű szerzetes-tanár. 1834–1840 között Esztergomban tanított, majd Pannonhalmán hitszónok és főapáti szertartó. 1848-tól Varsányban, Győrszentmártonban majd Bakonybélben lelkész. 1866-tól Pápán tanított, ahol 1872. július 23-án hunyt el. Vö. . BERKÓ-LEGÁNYI 1987. 66.

³⁴ index locorum (latin) = helyek mutatója; helymutató

³⁵ index actorum (latin) = szerzők mutatója

ún. reálcatalogus – index rerum³⁶ – a munka megtalálását biztosítja még akkor is, ha a szerző nevét elfelejtettük. S így három főkérdésre felel:

- a) kinek [a] munkája van meg,
- b) miről írt a keresett szerző,
- c) mely helyen található meg. S csakis ez időtől fogva mondható meg, hány munka, hány kötetben létezik a könyvtárban, s mily szakok vannak benne képviselve. Ugyanis

1865 végén volt	2209 munka	4147 kötetben.
1866 végén volt	2255 munka	4322 kötetben.
1867 végén volt	2272 munka	4347 kötetben.
1868 végén volt	2314 munka	4442 kötetben.
1869 végén volt	2362 munka	4491 kötetben.
1870–1874. [években] volt	2583 munka	4934 kötetben.
1874–1877. [években] volt	2763 munka	5414 kötetben,

amiből látszik, hogy a szaporodás az utolsó évtized óta évenként középszámítás szerint a száz kötetet meghaladja. Élénk gazdagulásának nevezhető méltán, midőn ily kézikönyvtár hetenként legalább két munkával gyarapodik. Ez élénk szaporodást nemcsak vétel és öröklésnek, hanem ajándékozásnak is hálával tulajdonítjuk.

Minőség tekintetéből mondhatjuk, hogy minden szak képviselve van benne. Legerősebb a vallástudomány, a történelmi irány és a nyelvészet, mit a következő összeállítás is bizonyít. Már 1866 elején képviselve volt:

1) a vallástudomány	1247 darabbal
2) a történelmi szak	1050 darabbal
3) a nyelvészeti és szépirodalmi szak	978 darabbal
4) a többi szakok egybevéve	752 darabbal
5) a kéziratok (XVIII. és XIX. századból)	131 darabbal
Összesen:	4158 kötet

Incunabulák (ősnyomtatványok) e könyvtárban nincsenek. Igazolható ez a könyvtár céljával. Legrégibb nyomtatványai a XVI. századba esnek, mely itt 29 munkával van képviselve. A legrégebbi közülök: *Concordantiae majo-*

³⁶ index rerum (latin) = tárgyak mutatója; értsd: címmutató

res sacrae 1535³⁷, mely e század elején még az incunábulák közé számláltatott. A magyar munkák közül itt a legrégebb: Illyés *Catekismus vagyis lelki téj* 1697 és Káldi Gy[örgy] *predikat.* 1631.³⁸ Valódi díszét a könyvtárnak képezi Cornelius a Lapide *Commentarius* 1634–1649. 10 erős folio kötetben és egyebek.³⁹

A könyvtárra nézve szomorú szak állott be 1868 végén, ámbar csak ideiglenesen azáltal, hogy helyiségét a magasabb cél elérése végett elhagyni kénytelenítve volt. A mondott évben ugyanis más helyre (a templomi karzat mögött levő egyik hajlékba) ideiglenes állványokra vitetett át, hogy ott türelemmel bevárja az 1871-ben méltóságos Kruesz Kr[izosztom]⁴⁰ főapát kegyes voltaival a régieknél is díszesebbé tett új helyiség elfoglalásának idejét. E kétszeres hurcolkodás alatt a rendezettség nagy kárt szenvedett ugyan; de az a megírt catalogus alapján és az egyes könyvekbe beírt jegyek alapján valamilyen kevesebb fáradsággal volt ismét összeállítható; e munkára azonban megkívántatott azon buzgó ügyszeretet, mellyel a jelenlegi könyvtárnak úr rendelkezik. Az új helyiség 3 méternyi széles és 13,5 méternyi hosszú; valóban könyvtárnak termett s igen célszerűen világított helyiség, melynek egész hosszában a kedves benyomású 3 méternyi magas szekrények állanak.

E könyvtárba kebeleztetve volt az ifjúsági könyvtár is, de csak 1866-ig. A nevezett igazgatók a könyvtárt 1858-ig maguk kezelték, ez évben kezdődött az ifjúsági könyvtár is, és emiatt a vele egyesített házi könyvtár számára is a tanárok közül választott gondnok. Ezek pedig a következők:

³⁷ *Concordantiae majores sacrae Bibliae summis vigiliis jam recens et castigatae et locupletatae*. Composuit Conradus de Alemannia. Edidit Joannes de Secubia. Apud S. Gryphium, 1535.

³⁸ Káldi György: *Az Vasarnapokra-Valo Predikatzionknak Első Resze*. Pozsony, 1631. Illyés István: *Catekizmus Avagy Lelki Téj. Az az a' Keresztényi Tudomány Kezdetiről, és az üdvösségre szükségesb részeiről-való tanítások*. Nagyszombat, 1697. RMK I. 1512.

³⁹ CORNELIUS A LAPIDE/CORNELIS VAN DEN STEEN (1567–1637) flamand tudós jezsuita, exegéta biblia-kommentárjairól van szó. A Magyar Könyvszemlében közölt tanulmányában ismét visszatér rá: *A győri gymnasium házi könyvtárában a Bollandisták régi kiadásából néhány kötetrel több van mint Pannonhalmán; a pápai gymn. könyvtárából említésre méltó Cornelius a Lapide 1634–1649. kiadása 10 kötetben 2°, mely Pannonhalmán hiányzik; a tihanyi könyvtárból pedig az u. n. »tihanyi codex«*. Vö. KUNCZE 1878. 185.

⁴⁰ DR. KRUESZ KR[IZOSZTOM] KÁROLY (1819–1885) bencés szerzetes-tanár, bölcsészdoktor, 1865–1885 között pannonhalmi főapát, a balatonfüredi fürdő fejlesztője. Pannonhalmán hunyt el 1885. január 11-én. BERKÓ–LEGÁNYI 1987. 75–76., SÓLYMOS 2003. 17–18.

1858–1861: Jalsovich Alfred⁴¹,
1862–1864: Nagy Norbert⁴²,
1865–1869: Kuncze Leo,
1870: Gosztonyi Fábán⁴³,
1871–1877: Schehák Imre⁴⁴.

B)

A PÁPAI ALGYMNASIMUMNAK IFJÚSÁGI KÖNYVTÁRA

Mint említettük, 1858-ban kezdték használni a nevelésünkre bízott fiúk [a] házikönyvtárunkból a nekik megfelelő munkákat, ami azoknak külön összeállítását, mint magától érthető eredményezte. Miután azonban a székházi könyvtár rendezése a helyiség célszerűbb beosztása végett az ifjúsági könyvtár külön kezeltetésére lőn kívánatossá, ezt az illető könyvtárnok saját lakásán tartotta 1866-tól fogva. A házi könyvtárból kivált és felesleges csonka napilapok az ifjúsági könyvgyűjtemény hasznára értékesített, amennyiben Poppy M. könyvkötő⁴⁵ a mondott lapok átvétele fejében 100 db könyvet kötött be. Nagyobb élénkség mutatkozott az ifjúság közt, és saját könyvtára iránti érdeklősége az adományozások folytonos szaporodását eredményezte. Így bejött:

⁴¹ Helyesebben: JALSOVICH ALADÁR KÁROLY (1833–1897) veszprémi születésű rendtag. 1857–1862 között Pápán, majd 1862–1865 között Komáromban, 1865–1869 között Sopronban tanított. 1869–1892 között Balatonfüreden volt lelkész. 1892-től Tihanyban rendházi lelkész és könyvtáros. Tihanyban hunyt el 1897. július 10-én. BERKÓ–LEGÁNYI 1987. 90. Foglalkozott a tihanyi apátság és a füredi gyógyhely történetével. JALSOVICS 1878., SÓLYMOS 2003. 12–13., 49–52.

⁴² NAGY NORBERT ISTVÁN (1838–1865) pápai születésű szerzetes-tanár, 1861–1865 között tanított a pápai gimnáziumban. Itt hunyt el 1865. február 17-én. BERKÓ–LEGÁNYI 1987. 94.

⁴³ GOSZTONYI FÁBIÁN KÁROLY (1841–1897) bencés rendtag 1867–1870 között tanított Pápán, majd Győrben és Sopronban. 1881–1896 között Tényőn lelkészkedett. Zalatárnokon hunyt el 1897. augusztus 28-án. BERKÓ–LEGÁNYI 1987. 99.

⁴⁴ SCHEHÁK IMRE (1835–1879) pesti születésű szerzetes-tanár. Felszentelése (1860) után Kőszegen, majd 1871–1879 között Pápán tanított, itt hunyt el 1879. július 12-én. BERKÓ–LEGÁNYI 1987. 93.

⁴⁵ Poppy Mátyás könyvkötő eddigi ismereteink szerint 1866–1884 között működött Pápán. Vö. KONCZ 1992. 341. Poppy a sajtóhíradások szerint 1875-ben már nő volt. 1885-ben a könyvekereskedő padlása kigyulladt, de kár nem keletkezett. 1888-ban könyvet ajándékozott a két éve fennálló Kereskedelmi Ifjúság Könyvtárának. 1888. augusztus 25-én, Hannig Antal katolikus néptanító ötvenéves jubileumán az általa készített díszalbumot adták át az ünnepeltnek. 1890-ben Hanauer Béla már bérbeadásra hirdette a kis boltot – a Poppy-féle könyvekereskedést – a hátsó udvaron lévő kétszoba-konyhás lakással együtt. Valószínűleg ebben az évben szűnt meg kereskedése. Nevét később nem említik. 1876-ban tagja a Pápai Önkéntes Tűzoltóegyletnek, 1878-ban a szivattyús csoport vezetőjeként működött. Kisebb összegekkel támogatta a jótékony egyesületeket. Vö. HANNIG 1888., HANAUER 1890.

1865-ben	28 frt 54 kr pénzben és	15 darab könyv.
1866-ban	7 frt 48 kr pénzben és	33 darab könyv.
1867-ben	6 frt 30 kr pénzben és	42 darab könyv.
1868-ban	6 frt 24 kr pénzben és	17 darab könyv.
1869-ben	– frt – kr pénzben és	23 darab könyv.
Összesen:	48 frt 56 kr; ajándék:	130 darab könyv
A bejött pénzből és a székházi könyvtárból		330 darab könyv.
Összesen:		460 darab könyv (332 munka)

1870–1877-ig a szaporodás 73 munka 99 kötetben s így a könyvtár jelenleg:

	332 munka	460 kötetben
	73 munka	99 kötetben
Összesen:	405 munka	559 kötetből áll.

Ezen szaporodás nagy részben a következő jótevőknek köszönhető:

1. N[agy]t[tiszteletű] Szepesi Imre⁴⁶ egyetemi tanárnak.
2. A tanári karnak.⁴⁷
3. Tek[intetes] Baranyay Vince⁴⁸ úrnak.
4. Struglics Zs.⁴⁹ győri képezdei t[anárnak].
5. Ferenczy K.⁵⁰ győri tanulónak.
6. S a tanuló ifjúság maga.

Az ifjúsági könyvtár kezelése 1868-ban magára az ifjúságra származott át, midőn ez évben n[agysá]g[os] Kádas R.⁵¹ azt kívánatosnak nyilvánította. Az

⁴⁶ SZEPESI IMRE (1811–1875) lévai (Bars vm.) születésű piarista áldozópap, egyetemi tanár, 1858-tól akadémiai levelező tag. 1861–1864 között a pesti kegyesrendi gimnázium igazgatója, 1865-től egyetemi magántanár, 1870-től a pesti egyetem klasszika-filológia tanára. 1848 előtt mértékletességi egyesületeket alapított a széles körben elterjedt pálinkaivás ellen. Jeles zenész volt, több szerzeménye megjelent. Sokat foglalkozott az ifjúság zenei nevelésével is. Bibliográfiája 41 önálló művet (ódákat, beszédeket, értekezéseket, zeneműveket) tartalmaz. SZINNYEI 1909. XIII. 785–790.

⁴⁷ A pápai bencés gimnázium tantestületének.

⁴⁸ Baranyay Vince életrajza nem ismert.

⁴⁹ Struglics Zsigmond életrajza ismeretlen. GYÉL 1997–1999.

⁵⁰ Ferenczy K. életrajza nem ismert.

⁵¹ DR. KÁDAS RUDOLF (1816–1880) jászói (Abaúj vm.) születésű premontrei szerzetes, királyi tanfelügyelő. 1837-ben Pesten szerzett bölcsészdoktori oklevelet. 1839-ben szentelték áldozó-

eddiggi könyvtárnok őrködése alatt ennélfogva a könyvkészlet ideiglenesen a múzeumba vitetett át, honnan az addig elkészülő IV. osztálybeli fali szekrénybe jutott , ahol jelenleg tartatik. Így az ifjúsági könyvkészlet kezelői a következők voltak:

1858–1861-ig Jalsovich Alfred tanár.
1862–1864-ig Nagy Norbert tanár.
1865–1867-ig Kuncze Leo tanár.
1867–1869-ig maga a tanuló ifjúság.
1870–1871-ig Gosztonyi Fábán⁵² tanár.
1872–1877-ig Schehák Imre tanár.

A pápai bencések kezelése alatt álló könyvek létszáma mindezek nyomán

A házikönyvtárban	2763 munka	5414 kötet.
[Az] ifjúsági könyvtárban	405 munka	559 kötet.
Összesen:	3169 munka	5973, tehát

kerekítve 6000 kötetből áll.

IRODALOM

- BAKONYVÁRI 1896 = BAKONYVÁRI Ildefonz: A pápai kath. gymnasium története a pálosok idejében. Pápa, 1896. (Új kiadása: BAKONYVÁRI 1998. 1–88.)
- BAKONYVÁRI 1898 = BAKONYVÁRI Ildefonz: A pápai kath. gymnasium története a pannonhalmi bencések idejében (1806–1896). Pápa, 1898. (Új kiadása: BAKONYVÁRI 1998. 89–248.)
- BAKONYVÁRI 1998 = BAKONYVÁRI Ildefonz: A pápai katolikus gimnázium története a pálosok és bencések idejében 1638–1898. (A Jókai Mór Városi Könyvtár reprint kiadása: Jókai Reprint, 8. Pápa, 1998.)

pappá Kassán. Tanított a rozsnyói gimnáziumban, majd a nagyváradi akadémián. 1861-től töltötte be a győri királyi tanfelügyelői tisztséget. Meggyengült egészsége miatt 1877 végén mondott le tisztségéről. Pecszenzmártonban hunyt el 1880. február 2-án. SZINNYEI 1897. V. 790–792., N. N.: Személyi hírek. = PL 4 (1877) 52. sz. (december 30.) 219. Szinnyei rosszul tudja, hogy 1872-ben nyugalomba vonult, ez csak 1877-ben következett be.

⁵² GOSZTONYI FÁBIÁN (1841–1897) oladi (Vas vm.) születésű bencés szerzetes-tanár. A történeti névtár szerint 1867–1870 között tanított Pápán, 1870–1874 között Győrben, majd Sopronban. 1881-től Tényőn lelkészkedett. Zalatárnokon hunyt el. BERKÓ–LEGÁNYI 1987. 99.

- BENDA 1983 = BENDA Kálmán (főszerk.): Magyarország történeti kronológiája. I–IV. Bp., 1983.
- BERKÓ–LEGÁNYI 1987 = BERKÓ Pál–LEGÁNYI Norbert: A Pannonhalmi Szent Benedek-rend névtára 1802–1986. [Győr, 1987.]
- CSAPODI–TÓTH–VÉRTESY 1987 = CSAPODI Csaba–TÓTH András–VÉRTESY Miklós: Magyar könyvtártörténet. Bp., 1987.
- GYÉL 1997–1999 = Győri Életrajzi Lexikon. = www.gyel.gyor.hu
- HANAUER 1890 = HANAUER Béla: Bolt és lakás bérbeadás. = Pápai Lapok 17 (1890) 18. sz. (május 4.) 74.
- HANNIG 1888 = N. N.: Hannig-jubileum. = Pápai Hírlap 1 (1888) 16. sz. (augusztus 26.) 5–6.
- JALSOVICS 1878 = JALSOVICS Aladár: A balatonfüredi gyógyhely és kirándulási helyei képekkel illusztrálva. Bp., 1878.
- KARÁCSONYI 1985 = KARÁCSONYI János: Magyarország egyháztörténete főbb vonásaiban 970-től 1900-ig. Bp., 1985. (Tudománytár)
- KONCZ 1992 = KONCZ Pál: Könyvkötők a 18–19. századi Veszprém megyében. (Előzetes kutatási jelentés.) = Magyar Könyvszemle 108 (1992) 4. sz. 332–347.
- KUNCZ 1878 = KUNCZ Leó: A pannonhalmi szentbenedekrend könyvtárainak története és jelen állapota. = Magyar Könyvszemle 3 (1878) 4–5. füzet, 167–190.
- SÓLYMOS 2003 = SÓLYMOS Szilveszter OSB: Balatonfüred-fürdő bencés kézben 1743–1949 között. Tihany, 2003.
- SZINNYEI 1891–1914 = SZINNYEI József: Magyar írók élete és munkái. I–XIV: Bp., 1891–1914.

